

დაწყებითი საფეხურის ქართული ენისა და ლიტერატურის (I ! VI) პროგრამა

1. პროფესიული უნარ-ჩვევები	
სხვადასხვა ტიპის, სტილისა და ჟანრის მხატვრული და არამხატვრული ტექსტების გაანალიზების უნარი შინაარსობრივი, იდეური, ფუნქციური თვალსაზრისით.	
ტექსტის ანალიზის უნარი სტრუქტურისა და ენობრივ-გამომხატველობითი საშუალებების გათვალისწინებით.	
წერის პროცესში მიზნისა და აუდიტორიის შესაბამისი სტრატეგიების შერჩევისა და გამოყენების უნარი: დაგეგმვა, კომპოზიციის აგება, საკუთარი ნაწერის გადასინჯვა, რედაქტირება (ტექსტის ჩასწორება ენობრივ-სტილური თვალსაზრისით) და კორექტირება (სასვენი ნიშნების სწორად დასმა და ორთოგრაფიული შეცდომების ჩასწორება).	
სხვადასხვა ტიპის წერილობითი ტექსტის შექმნის უნარი მიზნისა და აუდიტორიის შესაბამისი მახასიათებლებისა და ენობრივი ნორმების დაცვით (წერილი, ბარათი, ინსტრუქცია, ინტერვიუ, ადმინისტრაციული ტექსტები, დარგობრივი ტექსტები და სხვა).	
2. პროფესიული ცოდნა	
საკითხთა ჩამონათვალი	საკითხის დაზუსტება
ქართული ენა	
ზოგადი ცნობები ენისა და დამწერლობის შესახებ	<ul style="list-style-type: none"> ენის რაობა და ფუნქციები. ქართული ენის ბუნება. ქართული ენის ადგილი მსოფლიო ენათა შორის. ქართველური ენები. ქართული ენის დიალექტები. ქართული ენის როლი ქართველური ტომების ეროვნული და სახელმწიფოებრივი ჩამოყალიბების პროცესში. ქართული დამწერლობის წარმოშობა. ქართული დამწერლობის სახეები და განვითარების საფეხურები. ქართული დამწერლობის უძველესი ნიმუშები. ქართული სალიტერატურო ენის განვითარების ძირითადი ეტაპები. თანამედროვე სალიტერატურო ქართული, როგორც საქართველოს სახელმწიფო ენა.
ფონეტიკა	<ul style="list-style-type: none"> თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ბგერითი შედგენილობა. ბგერა და ფონემა. ქართული ანბანი. ბგერათა დახასიათება წარმოთქმის ადგილისა და რაგვარობის მიხედვით. თანხმოვანთა და ხმოვანთა სისტემები. დამარცვლის საფუძველი და გადატანის წესები. ღია და დახურული მარცვალი. ძირითადი ფონეტიკური მოვლენები: ასიმილაცია, დისიმილაცია, მეტათეზისი, ბგერის დაკარგვა.

<p>მორფოლოგია</p>	<ul style="list-style-type: none"> • სიტყვა. ფორმაცვალებადი და ფორმაუცვლელი სიტყვები. გრამატიკული კატეგორიის რაობა. სიტყვის მორფოლოგიური აგებულება: ძირი, ფუძე, მორფემა, აფიქსები. • მეტყველების ნაწილები. მათი კლასიფიკაციის საფუძველი. • არსებითი სახელი. არსებით სახელთა დაჯგუფება შინაარსის მიხედვით. რიცხვი. ბრუნება. ბრუნვები და მათი ნიშნები. ბოლოთანხმოვნთან და ბოლოხმოვნთან სახელთა ბრუნება. საკუთარ სახელთა ბრუნება. თანდებულიანი ბრუნვები. ნაწილაკიანი ბრუნვები. არსებითი სახელის ბრუნებასთან დაკავშირებული მართლწერის საკითხები. • ზედსართავი სახელი. თანხმოვანფუძიანი და ხმოვანფუძიანი ზედსართავი სახელის ბრუნება. ზედსართავი სახელის ბრუნებასთან დაკავშირებული მართლწერის საკითხები. • რიცხვითი სახელი. რიცხვითი სახელის სახეები. რიცხვითი სახელის ბრუნება. რიცხვით სახელთან დაკავშირებული მართლწერის საკითხები. • ნაცვალსახელი. ნაცვალსახელთა ჯგუფები. ნაცვალსახელთა ბრუნება. ნაცვალსახელთან დაკავშირებული მართლწერის საკითხები. • ზმნა. ზმნის კატეგორიები. პირისა და რიცხვის ასახვა ზმნაში. სუბიექტური და ობიექტური პირის ნიშნები. ზმნისწინი. დრო. კილო. ასპექტი. გარდამავლობა. გვარი. ქცევა. კონტაქტი. სერიები და მწკრივები. ზმნის ძირი, ფუძე, თემა. თემის ნიშნები. უღლება. ზმნის ფორმაწარმოებასთან დაკავშირებული მართლწერის საკითხები. • სახელზმნა. საწყისი და მიმდებარეობა. მათი წარმოება. • ზმნიზედა. ზმნიზედათა დაჯგუფება. • თანდებული. ცალკე მდგომი და სახელთან შერწყმული თანდებულები. • კავშირი. კავშირის სახეები. • ნაწილაკი. ნაწილაკთა ჯგუფები. • შორისდებულები. შორისდებულთა ჯგუფები.
<p>სინტაქსი</p>	<ul style="list-style-type: none"> • სინტაქსის საგანი. წინადადება. სიტყვათა სინტაქსური შეკავშირება. შესიტყვება.

	<p>წინადადების წევრთა დაწყვილება.</p> <ul style="list-style-type: none"> • წინადადების ტიპები მოდალობის მიხედვით: თხრობითი, კითხვითი, ძახილისა, ბრძანებითი და კითხვით-ძახილისა. მათი გამოხატვის საშუალებანი: ინტონაცია, სიტყვათა წყობა, დამხმარე სიტყვები და ნაწილაკები. • წინადადების ტიპები აგებულების მიხედვით: მარტივი, შერწყმული და რთული. • წინადადების წევრები. წინადადების მთავარი (ქვემდებარე, შემასმენელი, პირდაპირი და ირიბი დამატებები) და მეორეხარისხოვანი (უბრალო დამატება, განსაზღვრება და გარემოებები) წევრები. • სიტყვათა წყობა წინადადებაში. სიტყვათა წყობის მნიშვნელობა სტილისტიკისთვის. • განკერძოებული სიტყვები და გამოთქმები. სასვენი ნიშნების ხმარება განკერძოებულ სიტყვებთან და გამოთქმებთან. • სასვენი ნიშნების ხმარება რთულ თანწყობილსა და ქვეწყობილ წინადადებებში. • პირდაპირი და ირიბი ნათქვამი. სხვათა სიტყვის ნაწილაკები. სასვენი ნიშნები. სხვათა სიტყვის მართლწერა.
<p>ლექსიკოლოგია</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ლექსიკოლოგიის საგანი. ლექსიკური ერთეული. • სიტყვა მნიშვნელობის თვალსაზრისით. სიტყვის გამოყენება ძირითადი და გადატანითი მნიშვნელობით. სიტყვის მნიშვნელობის ცვლა ისტორიულად. სიტყვის ეტიმოლოგია. სიტყვის პოლისემიურობა. პოლისემია და ომონიმია. სინონიმია, ანტონიმია. • ფრაზეოლოგიზმები და იდიომები. • დიალექტიზმები, პროფესიული ლექსიკა, ჟარგონი, ბარბარიზმები, ნეოლოგიზმები, არქაიზმები. • სიტყვაწარმოება, როგორც ლექსიკოლოგიის საგანი. ძირეული და წარმოქმნილი სახელები. წარმოქმნილ სახელთა ჯგუფები მაწარმოებელი აფიქსებისა და შინაარსის მიხედვით. • კომპოზიტები. კომპოზიტების მართლწერა.
<p>სტილისტიკა</p>	<ul style="list-style-type: none"> • სტილისტიკის საგანი. სტილის რაობა. • ფუნქციური სტილისტიკა. მწიგნობრული და სასაუბრო სტილი. პუბლიცისტური და მხატვრული სტილი. სამეცნიერო და

	<p>ოფიციალურ-საქმიანი სტილი. ორატორული სტილი.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ლექსიკური სტილისტიკა. სიტყვათა შერჩევა მნიშვნელობის მიხედვით. თავაზიანობის გამომხატველი სიტყვები. სტილისტური ხარვეზები.
--	---

ლიტერატურა	
ლიტერატურის მცოდნეობითი ტერმინები	<ul style="list-style-type: none"> • ტროპი, მეტაფორა, ჰიპერბოლა, განმეორება, გაპიროვნება, ეპითეტი, შედარება, სიმბოლო, მხატვრული ენა, მხატვრული სახე, პეიზაჟი, პორტრეტი, პერსონაჟი, გროტესკი, ირონია, იუმორი, სატირა, ხატოვანი თქმა, ინტონაცია, ალეგორია, ალიტერაცია, პერიფრაზი; • ჟანრი, პოეზია, პროზა, რომანი, ლირიკა, ლექსი, ელეგია, ბალადა, ეპოსი, ჰიმნი, პოემა, ზღაპარი, თქმულება, იგავ-არაკი, ლეგენდა, მითი, მოთხრობა, ნოველა, ანდაზა, აფორიზმი, პიესა, ესეი, ბიოგრაფია, მემუარები, დრამა, კომედია, ტრაგედია; • სიუჟეტი, კომპოზიცია, პროლოგი, ეპილოგი, ეპიგრაფი, დიალოგი, მონოლოგი, სტროფი, ტაეპი, ფაბულა, ციტატა, შაირი, რითმა, რიტმი.

რეკომენდებულ ავტორთა ჩამონათვალი*

შოთა რუსთაველი, სულხან-საბა ორბელიანი, დავით გურამიშვილი, ილია ჭავჭავაძე, აკაკი წერეთელი, ვაჟა-ფშაველა, იაკობ გოგებაშვილი, გალაკტიონ ტაბიძე, გიორგი ლეონიძე, სიმონ ჩიქოვანი, იოსებ გრიშაშვილი, გიორგი შატბერაშვილი, ლადო ასათიანი, გურამ რჩეულიშვილი, ირაკლი აბაშიძე, მურმან ლებანიძე, ნოდარ დუმბაძე, რევაზ ინანიშვილი, არჩილ სულაკაური, გოდერძი ჩოხელი, ანა კალანდაძე, მუხრან მაჭავარიანი, ოთარ ჭილაძე, ოტია იოსელიანი.

ჰანს კრისტინ ანდერსენი, ძმები გრიმები, შარლ პერო, ასტრიდ ლინდგრენი, რედიარდ კიპლინგი, ალან ალექსანდრ მილნი, კარელ ჩაპეკი, ოსკარ უაილდი, ერნსტ თეოდორ ჰოფმანი, მარკ ტვენი, ჟიულ ვერნი, ჯანი როდარი, ალექსანდრ პუშკინი, კორნეი ჩუკოვსკი, ალექსეი ტოლსტოი.

* ჩამონათვალში წარმოდგენილნი არიან ის ქართველი თუ უცხოელი ავტორები, რომელთა შემოქმედებაშიც გვხვდება საბავშვო ლიტერატურული ნაწარმოებები.

3. სწავლების მეთოდები

მოსწავლის შემეცნებითი, სოციალურ-კომუნიკაციური და ფიზიკური უნარების განმავითარებელი მეთოდების გამოყენების უნარი.

კითხვისა და წერის სწავლების მეთოდების (ფონეტიკური, მთლიანი ენის და დაბალანსებული) გამოყენების უნარი.

კითხვისა და წერის სწავლების სტრატეგიების გამოყენების უნარი.
ისეთი აქტივობების შერჩევა, რომლებიც დაეხმარება მოსწავლეს ქმედების მეშვეობით ცნებებისა და მიმართებების ათვისებაში („კეთებით სწავლა“ – პრობლემის აღმოჩენა, დადგენა და გადაჭრა; კანონზომიერების დადგენა) და მიღებული გამოცდილების განზოგადებაში.
სასწავლო გარემოს იმგვარად მოწყობა და რესურსების ისე შერჩევა, რომ მოსწავლეს გაუადვილდეს სასწავლო მასალის აღქმა, რაც გააქტიურებს მის ყურადღებას და აღუძრავს სწავლის სურვილს.
საგნის სპეციფიკიდან გამომდინარე, შესაბამისი სავარჯიშოების, აქტივობებისა და სწავლების ორგანიზების შერჩევა და გამოყენება.
სასწავლო მიზნის მისაღწევად დაგეგმილი აქტივობების ინსტრუქციის მკაფიოდ და გასაგები ენით ჩამოყალიბება.
მოსწავლის ენობრივი გამოცდილების გათვალისწინება და ამის საფუძველზე ახალი ცოდნისა და უნარ-ჩვევების გამომუშავებაში ხელის შეწყობა.
სწავლებისას ახალი ლექსიკური ერთეულებისა და საგნის სპეციფიკური ტერმინების მიწოდება მოსწავლის ასაკობრივი თავისებურებების გათვალისწინებით, რათა ხელი შეეწყოს ლექსიკური მარაგის ეტაპობრივ და თანმიმდევრულ გამდიდრებას.
საგნის სპეციფიკიდან გამომდინარე, დავალებებისა და აქტივობების შეფასების სათანადო კრიტერიუმების შემუშავება, მათი წონის განსაზღვრა და დონეების გამოყოფა.
კორექტული შეფასების მეშვეობით მოსწავლისთვის საკუთარი შეცდომების აღმოჩენის, ადეკვატურად რეაგირებისა და კორექტირების უნარის ჩამოყალიბება.
თითოეული მოსწავლის ნამუშევრების ანალიზის საფუძველზე ტიპური შეცდომების ამოცნობა და მათზე დაყრდნობით მოსწავლისათვის მომავალი სამუშაოს დაგეგმვა.
მოსწავლის მრავალჯერადი შეფასების შედეგების გაანალიზების საფუძველზე მოსწავლის პროგრესის/რეგრესის გამომწვევი მიზეზების დადგენა და გათვალისწინება შემდგომი სასწავლო პროცესის დაგეგმვისას.